

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 2.9.2009
KOM(2009) 442 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Revision af Fællesskabets innovationspolitik i en verden under forandring

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	3
2.	Fremskridt	4
2.1.	Forbedring af rammebetingelserne	4
2.2.	Hjælp til at sikre innovative produkter og tjenesteydelser mere omfattende og hurtigere udbredelse på markedet	5
2.3.	Synergieffekter	6
2.4.	Øget finansiel støtte til forskning og innovation	7
3.	Erfaringer og udfordringer	8
4.	Konklusion	11

Revision af Fællesskabets innovationspolitik i en verden under forandring

1. INDLEDNING

*"Innovation er evnen til at tage nye ideer og udnytte dem kommercielt ved at anvende nye processer, produkter eller tjenester bedre og hurtigere end konkurrenterne"*¹.

Innovation kan ikke tilvejebringes ved hjælp af lovgivning. Den kommer fra mennesker, og kun mennesker – videnskabsmænd, forskere, iværksættere og deres ansatte, investorer, forbrugere og offentlige myndigheder – vil gøre Europa mere innovativ. Men de kan ikke fungere i et tomrum. De arbejder ud fra en tankegang eller et sæt rammer, som enten bremser dem eller tilskynder dem til at udforske nye områder.

Innovation er en forudsætning for etableringen af en videnbaseret økonomi med en begrænset kulstofudledning. Håndtering af denne ændring er af afgørende betydning for opretholdelse af konkurrenceevnen i en globaliseret verden og for en bæredygtig opfyldelse af mere overordnede samfundsmæssige mål, når der samtidig er et pres, der skyldes demografiske ændringer, udfordringerne på klimaområdet, begrænsede ressourcer og nye sikkerhedstrusler.

Innovation sætter de europæiske industrier i stand til at opnå en position i den øvre ende af den globale værdikæde, hvorved Europa bliver førende på verdensmarkedet for energi- og ressourceeffektive og bæredygtige produkter og teknologier, hvilket gør os i stand til at agere på verdensplan. Desuden kan indsatsen inden for FoU kun medføre reelle fremskridt i et miljø, der fremmer innovation.

Det er årsagen til, at det relancerede Lissabonpartnerskab for vækst og beskæftigelse har innovation og iværksætterkultur som centrale elementer og tilskynder til, at Fællesskabet og medlemsstaterne agerer mere beslutsomt og sammenhængende. Der er blevet iværksat en ambitiøs europæisk innovationspolitik, og loven om små virksomheder ("Small Business Act" (SBA)) er blevet vedtaget på dette grundlag². Takket være denne partnerskabstilgang kan der i dag konstateres fremskridt. Næsten alle medlemsstaterne har forbedret deres resultater inden for innovation. Innovationskløften mellem EU og de største konkurrenter, USA og Japan, er blevet mindre.

Da der kommer nye konkurrenter til, og udfordringerne bliver større, skal Europa ikke kun fortsætte denne positive tendens, men også blive bedre. Den økonomiske krise risikerer at begrænse de ressourcer, vi har til rådighed, og fra tidligere eksempler på økonomisk afmatning, f.eks. fra Finland, ved vi, at det er muligt at prioritere investeringerne i forskning og innovation, hvilket kan give et afgørende bidrag til en bæredygtig økonomisk genrejning.

Formålet med denne meddelelse er at påvise de steder, hvor der stadig er kløfter, og at foreslå politiske retningslinjer for at bygge bro over disse kløfter.

¹ "Creating a National Innovation Framework", Science Progress, Richard Nedis & Ethan Byler, april 2009.

² KOM(2005) 488 (Rådet gav sin tilslutning i konklusionerne fra 28.-29. november 2005 (http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/intm/87210.pdf)) og KOM(2006) 502 (Rådet gav sin tilslutning i konklusionerne fra 4. december 2006 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/intm/91989.pdf)).

2. FREMSKRIDT

2.1. Forbedring af rammebetingelserne

EU har siden 2005 gjort en indsats for at forbedre rammebetingelserne for innovation på grundlag af Lissabonpartnerskabet for vækst og beskæftigelse. Medlemsstaterne og regionerne blev tilskyndet og fik bistand til (navnlig gennem samhørighedspolitikken) at forbedre deres innovationspolitikker gennem indførelse af nationale og regionale innovationsstrategier og udvikling af evalueringstiltag.

På fællesskabsplan er adgangen til det indre marked og omkostningseffektive input blevet bedre, der er blevet skabt konkurrencepolitikker, og betingelserne for iværksætterkultur og nye virksomheders vækst er blevet forbedret. Kommissionen har slået til lyd for indførelse af integrerede flexicuritypolitikker for at modernisere arbejdsmarkedet og tilskyndet medlemsstaterne til at sætte uddannelse og kvalifikationer højt på deres dagsorden. Med **SBA** har EU og medlemsstaterne påtaget sig at skabe grobund for iværksættere og SMV'er i EU. Der er desuden blevet oprettet partnerskaber med centrale industrisektorer, som definerer og fastlægger de langsigtede rammebetingelser for et konkurrencedygtigt industrigrundlag i Europa.

Fjernelsen af hindringerne for et effektivt **indre marked for varer** og medlemsstaternes gennemførelse af **tjenesteydelsesdirektivet** vil mindske en lang række administrative og retlige hindringer for erhvervslivet. Som følge heraf vil innovative SMV'er få lettere adgang til markederne, og offentlige administrationer vil blive moderniseret.

Imidlertid anerkendes det også i hele EU, at det kun er muligt at skabe innovation, hvis man har det **det bedste inden for uddannelse, færdigheder og jobtræning**. Livslang læring er blevet en politisk prioritet, og reformer af medlemsstaternes uddannelsessystemer har til formål at øge investeringen i menneskelig kapital og at fremme innovation og udbredelsen af iværksætterkultur. De aktioner, der er blevet gennemført under strategien "nye kvalifikationer til nye job" vil bidrage til at sikre bedre overensstemmelse mellem arbejdstagernes kvalifikationer og arbejdsmarkedets behov, en bedre vurdering af den enkelte borgers og virksomhedernes efterspørgsel efter kvalifikationer, således at denne kan imødekommes, og fremme af opkvalificering af den europæiske arbejdsstyrke. I de ajourførte strategiske rammer for almen uddannelse og erhvervsuddannelse findes der en omfattende politisk dagsorden til støtte for medlemsstaternes reformer inden for almen uddannelse og erhvervsuddannelse. Gennemførelse af EU's strategi for e-kvalifikationer fremmer den europæiske arbejdsstyrkes digitale kvalifikationer³.

Moderniseringen af EU's **statsstøttere** har givet medlemsstaterne et effektivt offentligt politikværktøj til støtte af FoU og innovation. Medlemsstaterne kan nu yde en række forskellige former for statsstøtte til innovation, uden at de behøver at underrette Kommissionen om de enkelte foranstaltninger, og med en begrænset administrativ byrde. Siden moderniseringen af statsstøttere reglerne i 2006 er der blevet skabt nye støtteinstrumenter i medlemsstaterne, herunder 30 ordninger for nystartede innovative virksomheder. EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til miljøbeskyttelse, som blev revideret i 2008, indeholder bestemmelser om større støtteintensitet for økoinnovation⁴. I de senere år har der i

³ KOM(2009) 116, hvori der foreslås en ny strategi for forskning og udvikling inden for ict og innovation.

⁴ EUT 2008/C 82/01

medlemsstaterne også været tendens til at supplere støtte og tilskud til FoU med skatteincitamer, hvilket har haft positive virkninger for private investeringer i FoU. Kommissionen har fremmet udbredelsen af god praksis gennem et netværk bestående af nationale eksperter⁵.

Sluttelig bliver innovationsprocessens ikke-teknologiske aspekter, som f.eks. design og markedsføring, af større og større betydning for at få flere innovative produkter og tjenesteydelser på markedet. I den forbindelse skal det nævnes, at EU's Kontor for Harmonisering i det Indre Marked (Varemærker og Design) har nedsat prisen for ansøgninger om registrering af europæiske **varemærker** to gange de sidste fem år. Den nye pris, som er 40 % lavere end den tidligere pris, indebærer, at omkostningerne forbundet med at opnå beskyttelse af et varemærke er reduceret til det laveste niveau nogensinde i hele EU. Ligeledes er den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for registreringsprocessen blevet halveret⁶.

2.2. Hjælp til at sikre innovative produkter og tjenesteydelser mere omfattende og hurtigere udbredelse på markedet

EU har anerkendt og anvendt lovgivning og standardisering som effektive redskaber til at give de rette incitamer og stimulere markederne for innovative produkter og tjenesteydelser.

Nye **regler** om bilers emissioner skal udløse en betydelig innovation i den europæiske bilindustri og vil give mere miljøvenlige og billigere europæiske biler – innovation, som burde kunne bevare denne industris konkurrenceevne på verdensplan. **Direktivet** om handel med emissioner vil fremme innovation inden for produktion af vedvarende energi og tilskynde til etablering af mere miljøvenlige kraftværker, herunder nye teknologier til CO₂-opsamling og -lagring. Den **strategiske energiteknologiplan** bidrager til at fremskynde udviklingen af teknologier med lave kulstofemissioner, som er af afgørende betydning for opfyldelse af 20-20-20-målene senest i 2020. **REACH**-lovgivningen og lovgivningen om **kosmetik** giver store incitamer for innovation inden for alternative stoffer. **Handlingsplanen for bæredygtigt forbrug, bæredygtig produktion og en bæredygtig industripolitik**⁷ fastsætter et sæt harmoniserede, integrerede juridiske rammer, som skal fremme innovation inden for energieffektive og miljøvenlige produkter. Når industrien ikke selv fastsætter ambitiøse mål, giver det reviderede **direktiv om miljøvenligt design** et retsgrundlag for fremme af miljøvenlige, energi- og ressourceeffektive produkters indførelse på markedet. Dette omfatter anvendelse af passende incitamer, offentlige indkøb og produktmærkning for at sikre, at efterspørgslen understøtter denne politik.

Den europæiske **standardiseringspolitik**⁸ har udviklet sig således, at den støtter innovation og fokuserer mere på en åben markedsdrevet standardiseringsproces, herunder en konsensusbaseret godkendelsesproces for udviklingen af standarder på nationalt og internationalt plan, som er præget af samarbejde, og på frivillig brug af standarder, inddragelse af ny viden i standarderne og lettere adgang til processerne for fastsættelse af standarderne, navnlig for SMV'er. F.eks. udgør SMV'er nu 27 % af ETSI's medlemmer, og de betaler et nedsat gebyr.

⁵ Jf. KOM(2006) 728 endelig.

⁶ I 2008 modtog Kontoret for Harmonisering i det Indre Marked over 87 000 ansøgninger om EF-varemærker.

⁷ KOM(2008) 397 endelig.

⁸ KOM(2008) 133.

Desuden kan **efterspørgslen** fungere som drivkraft for innovation ved at tilskynde innovatører til at opfylde nye, mere avancerede behov. I den forbindelse giver de eksisterende EU-regler for offentlige indkøb store muligheder for at støtte innovation, som kan undersøges yderligere⁹.

Under **Lead Market-initiativet**, som blev iværksat i 2008, er der blevet indkredset produkt- og tjenesteydelsesmarkeder, hvor der både er behov og mulighed for innovation, og hvor en mere fokuseret brug af ovennævnte instrumenter, som har betydning for evnen til hurtigt at få nye produkter på markedet, kan gøre en reel forskel (biobaserede produkter, e-sundhed, bæredygtigt byggeri, beskyttende tekstiler, genbrug og vedvarende energi).

2.3. Synergieffekter

Udviklingen af det **europæiske forskningsrum** siden 2000 har ført til en række initiativer, der skal fremme et mere sammenhængende system for forskning og innovation i Europa. Politiske initiativer af nyere dato har til formål at skabe et indre marked for viden gennem støtte til forskeres mobilitet samt adgang til handel med og overdragelse og udnyttelse af viden og teknologier (den femte frihed). Med henblik på at løse problemet vedrørende den relativt beskedne udnyttelse af forskningsresultater i Europa har Kommissionen navnlig foreslået frivillige retningslinjer for at forbedre forskningssamarbejdet og vidensoverførslen mellem offentlige forskningsinstitutioner og erhvervslivet¹⁰. Den øgede koordinering mellem EU og medlemsstaterne giver et sæt mere effektive rammer for samling af ressourcerne til nye forskningsinfrastrukturer og fælles strategiske forskningsprogrammer vedrørende større samfundsmæssige problemer og for bedre beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder samt et sæt nye, strategiske, europæiske rammer for internationalt samarbejde inden for videnskab og teknologi¹¹.

Samarbejdet om forskning og innovation er blevet styrket. I de senere år er der inden for forskellige områder blevet etableret nye **offentlig-private partnerskaber**¹², der anvender forskellige instrumenter og retsgrundlag. Der er blevet iværksat fem **fælles teknologiiinitiativer**, som hver især har status som uafhængige retlige enheder og er genstand for betydelige budgetallokeringer under det syvende rammeprogram¹³. Desuden etableres der offentlig-private partnerskaber for miljøvenlige biler, energieffektive bygninger og "fabrikker for fremtiden" under den europæiske økonomiske genopretningsplan.

Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi er blevet oprettet for at fremme og opnå innovation i verdensklasse ved at samle videregående uddannelsesinstitutioner, forskningsmiljøet og erhvervslivet om et fælles mål. Der vil snart blive etableret videns- og innovationssamfund, som skal løse alvorlige samfundsproblemer som f.eks. afbødning af og tilpasning til klimaændringer, bæredygtig energi og fremtidens kommunikations- og informationssamfund.

⁹ http://www.proinno-europe.eu/doc/procurement_manuscript.pdf.

¹⁰ KOM(2007) 182 endelig - Bedre videnformidling mellem forskningsinstitutioner og erhvervsliv over hele Europa: Ja til åben innovation – Gennemførelse af Lissabon-strategien.

¹¹ Jf. KOM(2008) 588 endelig.

¹² Jf. KOM(2009) yyy om mobilisering af private og offentlige investeringer med henblik på genrejsning og udvikling af offentlig-private partnerskaber.

¹³ Innovative lægemidler, som får et EF-tilskud på 1 mia. EUR, indlejrede databehandlingssystemer (Artemis) – 420 mio. EUR, luftfartsforskning (Clean Sky) – 800 mio. EUR, nanoelektronik (ENIAC) – 450 mio. EUR og brændselsceller og brint – 470 mio. EUR.

Sluttelig har Kommissionen bidraget til at styrke samarbejdet mellem forskellige aktører på innovationsområdet og støttet udveksling af erfaringer med politikker mellem de politisk ansvarlige for innovation og offentlige organer, der støtter innovation, på forskellige niveauer. Det skal navnlig fremhæves, at der er blevet etableret et sæt rammer for bløde EU-politikker, som skal øge **klyngernes**¹⁴ ekspertise i EU's medlemsstater og fremme klyngesamarbejde som et middel til at forbedre innovationsevnen og styrke deres position på verdensmarkederne.

2.4. Øget finansiel støtte til forskning og innovation

De europæiske forskningspolitikker og –programmer er blevet styrket for at støtte innovation bedre. Det **syvende forskningsrammeprogram** støtter med sit betydeligt forøgede budget på 54 mia. EUR for perioden 2007-2013 kommercielt relevant forskning, navnlig gennem fælles teknologiinitiativer og deltagelse i fælles forskningsinitiativer, som medlemsstaterne iværksætter. Aktiviteter vedrørende videnovertagelse og støtte til mobilitet, internationalt samarbejde og infrastrukturer er også meget relevante for innovation. Kommissionen fremmer også forskningskoordination i den private sektor gennem de europæiske teknologiplatforme. EU's forskningsindsats inden for centrale områder som f.eks. ikt, sundhed, sikkerhed, rumfartsteknologi og havforskning er også blevet forøget. SMV'ernes betingelser for deltagelse i forskningsprogrammer skal forbedres løbende, og under rammeprogrammet findes der særlige ordninger for både forskningsintensive SMV'er og SMV'er med en begrænset forskningskapacitet. Der er sammen med EIB blevet etableret en ny finansieringsfacilitet for risikodeling for at give private og offentlige organer lån til FoU-projekter med stor risiko.

Samhørighedspolitikken giver en stabil finansieringskilde med en strategisk indfaldsvinkel til innovation, som er steget markant til 25 % af det samlede buget i perioden 2007-2013, hvilket skal ses i forhold til 11 % i perioden 2000-2006. Ca. 86 mia. EUR fra over 380 af de 455 operationelle programmer under strukturfondene for regionaludvikling er blevet øremærket til forsknings- og innovationsstøtte.

Under **EU's politik for udvikling af landdistrikter** er der blevet afsat ca. 337 mio. EUR til støtte af udviklingen af nye produkter, processer og teknologier i landbrugs-, fødevarer-, og skovbrugssektoren, og der kommer yderligere midler fra Leader-programmet. Investeringerne i bredbåndsinfrastruktur og andre innovationsprojekter i landdistrikter vil blive styrket yderligere efter sundhedstjekket af den fælles landbrugspolitik og som en del af EU's genopretningsplan.

Inden for **rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation** har EU ud over forskningsrammeprogrammet et specifikt program for SMV'er og innovation med et gennemsnitligt årsbudget på 225 mio. EUR for perioden 2007-2013. Der er blevet afsat et specifikt beløb til udbredelse af miljøteknologi, navnlig gennem saminvestering i risikokapitalfonde, der tilvejebringer egenkapital til virksomheder, som investerer i økoinnovation. Disse venturekapitalinstrumenter hjælper SMV'er med at få adgang til innovationsfinansiering.

Kommissionen hjalp også medlemsstaterne og de regionale myndigheder med at bygge videre på synergieffekterne mellem de vigtigste EU-instrumenter til innovationsstøtte – det syvende

¹⁴ Jf. KOM(2008) 652 endelig.

rammeprogram, rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation og samhørighedspolitikken¹⁵.

3. ERFARINGER OG UDFORDRINGER

Resultattavlen for innovation¹⁶ viser klart, at Europa allerede i dag er det kontinent, som har nogle af de mest innovative lande og regioner i verden. Hvis vi analyserer, hvad disse lande og regioner har til fælles, finder vi et bemærkelsesværdigt mønster. Deres udgifter til uddannelse og livslang læring ligger normalt over gennemsnittet, de har de største udgifter til FoU set i forhold til BNP, og de har instrumenter til støtte for udbredelse af nye teknologier og produkter i den offentlige og private sektor. Erfaringerne viser også, at disse lande er bedre rustet til at udnytte udvekslingen af bedste praksis og at lære af hinanden. Det samme gælder for virksomhederne: Det er ikke nødvendigvis de samlede udgifter til FoU, der er afgørende; det er innovationsklimaet i en virksomhed, der gør en forskel med hensyn til konkurrenceevne¹⁷. Udfordringen i dag består i at gentage disse succes historier i hele EU.

På trods af både EU's og medlemsstaternes indsats anerkendes innovation og iværksætterkultur rent faktisk ikke i tilstrækkeligt omfang som værdier i hele Europa, og fejlslagne forsøg udløser stadig stigmatisering. Nye teknologier mødes ofte med skepsis, og i den offentlige debat er der tendens til at underdrive betydningen af videnskabelig indsigt og dokumentation, og debatten fokuseres således fortsat på bekymringer og trusler mod sundheden og miljøet.

Samtidig er europæerne i stigende grad opmærksomme på nødvendigheden af at løse de globale problemer som f.eks. sikkerhed, klimaforandringer eller behovet for mere social retfærdighed på verdensplan. Dette er tydeligvis et aktiv, hvis det ledsages af en bedre forståelse for behovet for at opfinde, innovere og bruge nye teknologier til løsning af problemerne. I den forbindelse er det uundgåeligt, at de demografiske ændringer i EU vil få store virkninger for vores samfunds politiske, kulturelle, sociale og økonomiske karakter. En aldrende befolkning vil udløse en ændring i efterspørgslen, men måske også stille sig anderledes og mere tøvende over for innovation. Det vil være af stor betydning at behandle dette emne i en tidlig fase og at sikre, at samfundet forbliver positivt indstillet over for innovation. I modsat fald risikerer EU på trods af sine omfattende og veluddannede menneskelige ressourcer at blive overhalet af sine konkurrenter og ikke opnå den ekspertise, der er nødvendig for at sikre en høj levestandard. For at undgå dette skal innovation accepteres og anerkendes som nøglen til at nå EU's strategiske, politiske mål.

Innovation skabes hovedsageligt af iværksættere. Dette indebærer for det første et behov for at fremme en politik og et sæt juridiske rammer, som fremmer EU-industrier, som er konkurrencedygtige på verdensplan, og belønner investeringer i forskning og innovation inden for både produkter og processer, herunder innovative former for tilrettelæggelse af arbejdet. Arbejdsmarkedets parter har en betydningsfuld rolle i den forbindelse. Mens det står klart, at moderne lovgivning, selvregulering og virksomhedernes sociale ansvar naturligvis er styrende for en sådan indsats, er det stadig vigtigt at overvåge nye regler nøje og sikre, at de

¹⁵ KOM(2007) 474 af 16. august 2007 - "Konkurrencedygtige europæiske regioner takket være forskning og innovation - Et bidrag til større vækst og flere og bedre arbejdspladser".

¹⁶ http://www.proinno-europe.eu/EIS2008/website/docs/EIS_2008_Final_report.pdf.

¹⁷ Jf. Global Innovation 1000, Booz Allen Hamilton, 2005.

ikke unødigt øger byrden for erhvervslivet eller bremser innovation, og at de mere overordnet fremmer åbne og fair globale markeder.

Den rolle, som offentlige myndigheder kan spille for innovation, skal anerkendes og videreudvikles. Overvågningen af medlemsstaternes innovationspolitikker¹⁸ viser klart en tendens til udvidelse af anvendelsesområdet for deres innovationsstrategier og en tendens i retning af foranstaltninger med bredere samfundsmål. På trods af denne indsats ser det ud til, at mulighederne for at anvende offentlige indkøb til fremme af innovation stadig er stort set uudnyttede. De forventede budgetmæssige begrænsninger, der indebærer, at de offentlige tjenester måske skal levere samme eller bedre service med færre ressourcer, skal blive en stærk drivkraft bag innovation. Nye teknologier, navnlig ikt, kan også bidrage til at forbedre kvaliteten, effektiviteten og tilpasningsevnen, når det offentlige leverer tjenesteydelser.

Innovation forudsætter også investorer, som er villige til at tage risici og ikke kun fokuserer på deres fortjeneste på kort sigt.

Sluttelig vil de europæiske industriers konkurrence- og innovationsevne navnlig afhænge af adgangen til og håndteringen af centrale støtteteknologier, hvilket er forbundet med høj FoU-intensitet, kortvarige innovationscykler, store kapitaludgifter og en velkvalificeret arbejdsstyrke. Omfanget, størrelsen og graden af kompleksitet forbundet med udviklingen og anvendelsen af sådanne teknologier nødvendiggør konsensus mellem alle aktører om disse teknologier og et stærkere samarbejde og en strategisk tilgang, som fremmer stærke partnerskaber mellem forskningsmiljøerne og erhvervslivet, ikke blot på europæisk plan, men også blandt medlemsstaterne og regionerne¹⁹.

Løsning af de kritiske flaskehalsproblemer i rammebetingelserne for iværksættere

På trods af forbedringer²⁰ lider EU's system for innovation fortsat under klare mangler, som påvirker markedsresultaterne og incitamenterne for private investeringer i innovation i negativ retning, og disse investeringer er følgelig mere beskedne end vores hovedkonkurrenters investeringer: Det indre marked skal færdiggøres på en række områder, de lovgivningsmæssige rammer for beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder er stadig ufuldstændige, venturekapitalmarkedet er opdelt, egenkapitalfinansieringen er begrænset, standardiseringsprocessen er stadig ikke tilstrækkeligt afstemt med forskningsresultaterne og markedsbehovene, videnstrekanten mellem erhvervslivet, uddannelsessektoren og forskningssektoren skal styrkes yderligere, og EU mangler kritisk infrastruktur, der muliggør innovation. På trods af de fremskridt, der allerede er opnået, skal indsatsen for at øge EU's uddannelsessystemers evne til at bidrage til et innovativt og fleksibelt videnssamfund fortsætte.

Et passende sæt lovgivningsmæssige rammer, som beskytter viden ordentligt, er en forudsætning for et innovativt samfund. Hvad angår **intellektuelle ejendomsrettigheder**, er der i EU, bl.a. fordi der ikke er blevet indført et EF-patent, stadig ikke gunstige betingelser for udvikling og udbredelse af innovation. Det europæiske patentsystem er dyrt og fragmenteret

¹⁸ INNO Policy TrendChart European Innovation Progress Report 2008.

¹⁹ Kommissionen planlægger at forelægge en meddelelse, som specifikt omhandler fremtidige politiske retningslinjer for centrale støtteteknologier, i 2009.

²⁰ Se resultattavlen for innovation, 2008, på følgende websted: http://www.proinno-europe.eu/EIS2008/website/docs/EIS_2008_Final_report.pdf.

og tilskynder ikke til innovation i samme grad som det amerikanske og japanske system²¹. Forskellen i udgifter til patenter mellem EU og disse lande er betydelig og bliver ikke mindre. Det er på høje tid, at denne situation ændres.

Kommissionens indsats, for så vidt angår ophavsrets politik, har haft til formål at videreudvikle det nye grænseoverskridende EU-marked for spredning af viden. Udviklingen af nye digitale produkter, tjenester og virksomhedsmodeller forudsætter åbenhed og et sæt gunstige og gennemskuelige lovgivningsmæssige rammer.

Tjenesteydelsers centrale betydning for moderne industrialiserede lande og deres innovationspotentialer for økonomien og samfundet som sådan skal i højere grad anerkendes. Hvis innovation inden for tjenesteydelser skal udbredes yderligere, er det nødvendigt at øge tilliden til nye tjenesteydelser og i højere grad skræddersy forsknings- og innovationsstøtten til de specifikke behov, som sådanne tjenesteydelser medfører. Innovation forudsætter også færdiggørelse af kritiske infrastrukturer (som f.eks. bredbånd og elektricitetsnet) og udnyttelse af deres potentialer med nye tjenesteydelser og applikationer. Der er navnlig behov for en større indsats for at fremme e-kvalifikationer og brugen af it for at opnå en bæredygtig økonomi og at tage de udfordringer op, der er forbundet med fremtidens internet, herunder f.eks. software, der udbydes som en tjenesteydelse, og cloud computing.

På trods af en omfattende indsats²² er der kun opnået begrænsede fremskridt med hensyn til at forbedre konkurrenceevnen og resultaterne for den europæiske venturekapitalsektor, som er en vigtig kilde til innovationsfinansiering. Det europæiske marked for opstartsfinansiering udviser stadig strukturelle svagheder, herunder fravær af private investorer, et fragmenteret marked og beskedne afkast. Den økonomiske afmatning betyder, at det er endnu vanskeligere at rejse kapital og finde et exit-marked.

Forbedret styring af EU's innovationssystem

Fællesskabet har gennemført en række initiativer, men der er endnu ikke blevet skabt de nødvendige synergieffekter mellem politikker og instrumenter på forskellige niveauer i hele EU. Den relativt langsomme start for Lead Market-initiativet, som blev iværksat for nylig, er et godt eksempel.

Koordineringen af politikkerne til støtte for innovation på regionalt og nationalt plan og EU-plan skal forbedres betragteligt, og der er behov for et bedre styringssystem, som er baseret på subsidiaritetsprincippet og også udnytter merværdien af fælles målsætninger, aftaler om fælles foranstaltninger og udveksling af bedste praksis mellem medlemsstaterne. Samarbejdet med tredjelande og navnlig udveksling af bedste praksis med USA bør også forbedres betragteligt.

Midlerne til central støtte af innovation på EU-plan har været beskedne både set i forhold til EU-budgettet og set i forhold til mange nationale budgetter og udgør en endnu mindre procentdel end de 5 % af de offentlige udgifter, der afsættes til forskning under forskningsrammeprogrammet. Selv det samlede beløb på 67 mio. EUR, som i 2009 er til rådighed til stimulering af markedsudbredelsen for økoinnovation, der skal løse problemerne vedrørende ressourceeffektivitet og klimaforandringer, synes beskedent i betragtning af disse problemers størrelse. På den anden side spiller den øgede andel af investeringerne, der er afsat

²¹ Jf. B. Van Pottelsberghe, 2006, på følgende websted:
<http://www.solvay.edu/EN/Research/Bernheim/documents/wp06002.pdf>.

²² KOM(2007) 853.

til innovation under samhørighedspolitikken, en betydningsfuld rolle i forbindelse med opbygning af forsknings- og innovationskapaciteten i konvergensregionerne.

For så vidt angår antallet, er der som sådan dog ikke mangel på programmer for innovationsstøtte i EU. Problemet er, at der mangler kritisk masse og sammenhæng. I dag varetages innovationsstøtten af syv forskellige tjenestegrene under Kommissionen, en række forskellige agenturer og 20 udvalg med repræsentanter for medlemsstaterne. En offentlig høring om effektiviteten af den offentlige støtte til innovation, som blev gennemført for nylig, viser, at der er en kløft mellem det, som virksomhederne forventer, og det, som kan opnås ved hjælp af ordninger for innovationsstøtte. Et stort flertal af virksomhederne ønsker hurtigere procedurer, og 75 % af virksomhederne i undersøgelsen forventer forenklede regler for deltagelse i EU-projekter. De komplekse EF-støtteprogrammer og de mange ordninger, der findes på nationalt og regionalt plan, medfører rent faktisk, at det er vanskeligt at finde frem til relevante støtteordninger. Dette nødvendiggør klare strukturer og en betydelig forenkling af reglerne for alle typer innovationsstøtteordninger. Dette ville styrke det overordnede innovationssystem og muliggøre en mere effektiv brug af midler og instrumenter, hvilket ville sikre større deltagelse blandt SMV'erne.

4. KONKLUSION

Analysen af de fremskridt, der er opnået de senere år, viser, at EU med rette har udpeget innovation som en central forudsætning for en fremtid præget af velstand. Hvis EU skal summe af innovation, skal der løbende fokuseres på området, og mulighederne for partnerskaber mellem EU og medlemsstaterne skal udnyttes bedre gennem mere fokuserede og bedre koordinerede foranstaltninger på alle niveauer.

På grundlag af de analyser af de hidtidige resultater og de erfaringer, der er beskrevet i denne meddelelse, og således som Det Europæiske Råd anmodede om, vil Kommissionen derfor inden foråret 2010 undersøge mulighederne for at foreslå medlemsstaterne en innovationslov, som omfatter alle betingelserne for bæredygtig udvikling, og som skal være et integreret og afgørende element på den fremtidige europæiske reformdagsorden.